

Posudek DP Anastasie Rožkové *Odras probíhajících hláskoslovných změn 14. stol. v Bibli drážďanské*

DP Anastasie Rožkové se zabývá hláskoslovím Drážďanské bible, nejstaršího českého biblického překladu, který měl – jak známo – dost pohnuté osudy. Rukopis bohužel shořel během 1. světové války a rukopisná práce J. Vraštila, který měl původní materiál k dispozici a důkladně jej zkoumal (a pořídil i opis některých částí), je dnes nezvěstná, jsou z ní pouze Vašicovy výpisky. Vedle toho jsou k dispozici fotokopie přibližně třetiny rukopisu (ovšem pouze lícních stran) pořízené v Lovani těsně před zničením.

Diplomantka v úvodní části všechny relevantní informace týkající se Drážďanské bible a okolností nejstaršího českého biblického překladu podává přiměřeným a přehledným způsobem, předkládá i kritický přehled dosavadního bádání.

Práce si dává za hlavní cíl popsat, jak se v památce, která je dnes především na základě Kyasových prací datována do 60. let 14. stol., odrážejí právě probíhající hláskové změny, konkrétně diftongizace $ó > uo$ a přehlásky $u > i$ a $o > ě$. Diplomantka postupuje metodologicky velmi promyšleně. Z dochovaných fragmentů BD vybírá pro své zkoumání Lukášovo evangelium a knihu proroka Izaiáše, části zapsané stejným písařem (druhým písařem, který přepsal největší část rukopisu), ale přeložené podle badatelů dvěma různými překladatelskými skupinami. Práce se pak snaží zjistit, zda se chronologická a lokální odlišnost překladatelů promítá statisticky významně do hláskoslovného stavu BD. Používá přitom zavedené statistické metody, především Fisherův exaktní test vhodný i pro malé vzorky. Její hláskoslovná analýza je velmi detailní. Všimá si kvality předchozí souhlásky i typů morfémů, ve kterých se změny vyskytují. Každý typ výskytu je statisticky důkladně vyhodnocen v absolutních číslech i v procentech a také v přehledných grafech. Výsledky výzkumu jsou pak konfrontovány s dosavadními zjištěními odborné literatury, především s poznatky Kyase a Gebauera. Na významu výzkumu diplomantky nic neubírá ani fakt, že v podstatě většinou potvrzuje a statisticky upřesňuje Kyasova zjištění a že hypotéza o možném statisticky významném rozdílu mezi překladatelskými skupinami se potvrzuje jen v případě změny $ó > uo$. V případě přehlásky $u > i$ je v naprosté většině zkoumaných případů změna provedena, nepřehlasované podoby navíc jsou (s výjimkou jednoho výskytu jména *Judáš*) vesměs v pozicích, kde mohly podléhat morfologické analogii (*všudy, osvěcujte, usiluje*). Diplomantky bych se na tomto místě otázal, zda si myslí, že zjištění tohoto stavu může nějak přispět k diskusi o době vzniku BD, která se většinou klade mezi léta 1350-1380.

Práce má dobrou formální a stylovou úroveň, jen místy v textu prosvítá, že autorka není rodilá mluvčí a jazyková korektura některé věci přehlédla (např. sekvence vět na přelomu 9. a 10. strany s několika chybami z různých jazykových rovin, formulace *...sloužilo za účelem urychlení práce* na s. 18, chybná koncovka ve tvaru zájmena *naše* shodou okolností v úvodu i závěru celé práce apod.).

V seznamu literatury diplomantka používá při vícečlenném autorství neobvyklý formát typu *BALHAR, Jan a Pavel JANČÁK*. Poněkud úsměvně působí, když jsou takto jako editoři Náměšťské mluvnice při jejím nejnovějším vydání z r. 2019 spolu uvedeni OPTÁT, Beneš a Ondřej KOUPIL.

DP Anastasie Rožkovové bez problémů splňuje požadavky kladené na podobné kvalifikační práce, nebojím se dokonce říci, že z hlediska metodologie a důkladnosti zpracování může sloužit jako určitý vzor. Rád ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení *výborně*.

Doc. PhDr. Jiří Rejzek, Ph.D.